

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Osztályozás

78(064.5)

Szerző: *Vitányi Iván*

Hely

Rácz László

LÁTOGATÁS RÁCZ ALADÁR ÖCCSÉNEK, Rácz László cimbalomművésznek fütetlen, rozzant viskójában

1962

Helyszám

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Székesfővárosi házi nyomda 1926 — 8891

Rácz László otthonában

(Foto: Farkas Tibor)

A »Jóvilág utca« a zsámbéki hegyoldalon kigyózik felfelé. Az ember azt gondolná, bizonyára a jómódúak laknak itt, szép, tágas házakban, pedig kis viskók sorakoznak csak a temető oldalán. A névadás idején nyilván a másvilágot gondolták jó világnak. Itt lakik Rácz László napszámos és cimbalomművész...

Nem, ez nem egy múlt századbéli romantikus novella kezdete, hanem a színtiszta valóság. Rácz László, aki nehéz körülmények között él itt, valóban művésze és mestere a cimbalomnak.

— Ma Bach szonátát reggeliztem és Paganini caprice-t fogok ebédelni — mondja szomorú s mégis büszke mosollyal, amikor leül hangszere mellé, hogy kérésünkre megszólaltassa azt. S a zsámbéki Jóvilág utcában, mint mindennap, ma is felcsendül Bach muzsikája.

Mintna bátyjának, a nemrég elhunyt nagy magyar művésznek, Rácz Aladárnak játékát hallanánk, amint sorra szólalnak meg Bach, Scarlatti, Couperin, Paganini művei, majd színes, érdekes, egyéni népdalvariációk. S valóban: Rácz Aladár első tanítványát hallottuk. Bátyja vezette be őt a cimbalom titkaiba, amikor 1912 és 1924 között nála lakott Párizsban. Együtt turnéztak, együtt léptek fel, s Rácz László cimbalmon kísérté nála jóval idősebb bátyját (pl. Bach Kétszólamú invencióinak előadásában.)

Útjaik azután szétváltak. Rácz László egy híres cigányzenekar tagja lett s azzal beutazta a világot. A cigányzenekarok sablonos műsorával azonban nem elégedett meg, tanult és kísérletezett. Nem volt megelégedve hangszerével sem, s a bécsi Bösendorfer gyárban szerzett szakismerete alapján tökéletesítette azt, hangterjedelmét kibővítette, pedálrendszerét megjavította, hangját felerősítette.

Több évtizedes távollét után hazatért Magyarországra. Most dolgozni szeretne, be szeretné mutatni hangszerét, tanítani szeretné a fiatalokat. Játékát meghallgatta Lajtha László Kossuth-díjas zeneszerző és zenetudós is, s megállapította, hogy Rácz

László bátyja után egyik legjelentősebb művésze a cimbalomnak.

A várt segítség azonban késik. Az elmúlt évben nehéz testi munkát végzett, szőlőben dolgozott. Idejének nagy részét azonban így is zenével töltötte.

— A zene az életem — mondja. — Amikor végleg elkeveredem, leülök a cimbalom mellé s kinézek az ablakon. Idelátzók az árpád kori zsámbéki templom csodás épülete, mint a kőtáblából, úgy olvasom belőle a dallamokat. De aztán megint elfog a keserűség. Van egy tanítványom is, de az ugyanolyan szegény, mint én, a pénzt, amit adott, visszaküldtem. Azért tanítom, mert tehetséges. Amikor 1931-ben Montecarióban Toscanini előtt játszottam, utána elbeszélgettünk. Azt mondta, legyek büszke arra a munkára, amelyet bátyámmal együtt, s én az ő nyomán a cimbalom művészetének fejlesztésében végeztünk. Úgy érzem, még van erőm ahhoz, hogy eredményeket érjek el.

Nehéz válaszolni Rácz László kételyeire és elkeveredett szavaira. Nem feladatunk persze most, hogy művészetének értékét pontosan megállapítsuk, de nyugodtan elmondhatjuk, rászolgált arra, hogy megfelelő életkörülmények között éljen és a zenének szentelje életét, hogy művészetét, találmányait bemutathassa, tapasztalatait átadhassa, s alkalmat nyújtson a bírálatra. Száz és egy módja van ennek, reméljük, hogy a Zeneművész Szakszervezet segítségével (meghívják a Pest megyei tagozat továbbképző tanfolyamára oktatónak) csak az első lépés Rácz László helyzetének megoldásában. Rácz Aladár öccse és első tanítványa, a cimbalom lelkes, megszállott művésze megérdemli!

Vitányi Iván